

URATIE

Katso kaikki avoimet työpaikat www.uratie.fi

Varaukset: www.talentum.fi/media, fax 020 442 4152
Päivi Peltola 020 442 4356

Raili Salonen hoitaa jo pankkiasiat nettissä. Seuraavaksi hän opettelee sähköpostin käyttöä.

Raili Salonen, 69, istahdaa Helsingin Vartiokylässä kannettavansa ääreen ja avaa verkkopankin. Salonen oppi taanoin kursseilla asioimaan pankissa sähköisesti, mutta muuten tietokone lepää turhan usein käyttämättömänä pöydällä.

”Voisihan tällä tehdä paljon, paljon muutakin, kun vain osaisi ja uskaltaisi. Onneksi nyt olen saanut hieman lisää varmuutta ja etenkin uteliaisuutta tietokoneen käyttöön.”

Salonen kiinnostui tietokoneen monipuolisemmasta käytöstä Helsingin työväenopiston opistolaisyhdistyksessä järjestetyissä Tietotaitotalkoissa. Kyseessä on EU:n sosiaalirahaston rahoittama, Tietotekniikan liiton vetämä hanke, jolla yritetään ehkäistä tietoyhteiskunnasta syrjäytymistä.

”Esimerkiksi valokuvien työstäminen tietokoneella vaikuttaa erittäin mielenkiintoiselta. Lisäksi osallistun lokakuussa senioreille tarkoitettulle sähköposti- ja internetkursseille”, Salonen kertoo.

Salonen osti tietokoneen, koska tunsu muuten jäävänsä ulkopuoliseksi yhteiskunnassa.

”Kaikkialta annettiin vain www-osoite, eikä tietoa tuntunut saavan muualta.

”Kirjastojen elegantti siirtyminen tietoyhteiskuntaan on jätetty huomiotta”, Marja-Liisa Viherä sanoo.

It kuuluu kaikille

Tietotekniikan käyttö ei ole kaikille suomalaisille vielä arkipäivää.

Teksti Ville Mäkinen, Kuvat Jyrki Vesa ja Atte Kajova

Ajattelin, että nyt on pakko hankkia se tietokone.”

Syrjäytymisvaara on todellinen

Salonen ei ole yksin ongelmansa kanssa. Koko väestöön suhteutettuna arviolta 20–30 prosenttia suomalaisista kokee merkittäviä ongelmia uusien tietoteknisten palveluiden omaksumisessa ja käytössä.

Tietotekniikasta syrjäytymisessä ei ole kyse pelkästään vammaisuudesta tai iästä vaan myös palveluiden käytössä vaadittavista rakenteista ja logiikoista, jotka eivät ole kaikille itsestäänselvyksiä.

”Monelle ihmiselle tietotekniikan jat-

kuva käyttö on vielä etäinen asia. Se ensimmäinenkin askel tietotekniikan käyttöön on monelta ottamatta”, sanoo verkostoyhteiskunnan aiheuttamaan syrjäytymisvaaraan perehtynyt toimitusjohtaja Henry Haglund konsultointiyhtiö Haglund Networksistä.

”Yli 74-vuotiaista vain kahdella prosentilla on internet. Yli 40-vuotiaissakin määrä on huomattavasti pienempi kuin luullaan. Ja ihan nuorissakin on niitä, jotka eivät käytä internetiä”, Tietotaitotalkoot-asiantuntija Marja-Liisa Viherä lisää.

Suomi on aiemmin ollut kansainvälisessä vertailussa mallikelpoinen maa, sillä Suomessa otettiin sähköiset peruspank-

kipalvelut ja sähköposti käyttöön varsin varhain. Kun mennään tietokoneen ja internetin syvempään käyttöön, Suomi on menettämässä asemaansa.

Suomessa ei ole päästy, etenkin erityisryhmissä, kiinni laajempaan palvelutarjontaan niin hyvin kuin monissa muissa maissa.

”Ihmiset eivät ole uusien palveluiden käyttäjinä samassa asemassa. On merkittäviä erityisryhmiä, joiden tarpeisiin ja palveluiden käyttömahdollisuuksiin on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota”, Haglund toteaa.

Peiliin katsomisen paikka

Vika on erittäin harvoin itse käyttäjissä eli ihmisissä. On näyttöä siitä, että esimerkiksi moni ikääntynyt on innostunut kokeilemaan uutta tieto- ja viestintäteknikkaa sekä yleisesti että erityisiin tarpeisiin. Tarvitaan siis vain esteettömyyttä edistävää tekniikkaa sekä ikääntyvän väestön oikeusturvaa ja itsenäistä suoriutumista edistäviä toimia ja palvelurakenteita.

”Yhteiskunnan näkökulmasta kaikilla pitäisi olla pääsy edullisiin, sisällöllisesti ja käytettävyytensä osalta laadukkaisiin tieto-, asiointi- ja viestintäpalveluihin”, Haglund sanoo.

Ongelmat ovat siis kaikkien tiedossa, mutta ratkaisut ovat jääneet monilta osin retoriikan asteelle. Laite- ja ohjelmistovalmistajien asenteisiin toivotaankin selvää muutosta.

”Valmistajien agendalla on aina raha, eli siellä mietitään, voivatko erityisryhmille tarjottavat sovellukset olla kaupallisesti kannattavia eli onko siinä asiakaskunnassa potentiaalia ja maksukykyä”, Viherä sanoo.

Hän kertoo laskeneensa monille sovelluksille mielestään rehellisesti hyvän tuot-

Tietotekniset taidot

Jaottelu Maija-Liisa Viherän mukaan.

1. **Perusosaaminen.** Esimerkiksi pankkiasiat ja sähköposti.
2. **Luonteva osaaminen.** Esittelykalvojen tekeminen, keskustelu verkossa, blogit ja nettipuhelut.
3. **Luova osaaminen.** Oma tuotanto äänellä, liikkuvalla kuvalla, tekstillä ja kuvilla.
4. **Ymmärrys verkon merkityksistä, vaikutuksista ja mahdollisuuksista.** Verkkoidentiteetti, tietosuojat, yhteiskunnan rakenteet ja kauppapaikat. ■

to-odotuksen, mutta silti asioita ei ole nähty liiketoimintamahdollisuuksina.

”Meille on jäänyt musta aukko, joka ei kiinnosta tekniikan kehittäjiä, eivätkä sitä aukkoa ole tulleet täyttämään myöskään viranomaiset”, Viherä toteaa.

Syrjäytymisen tuska tulee esille usein silloin, kun joku olemassa oleva perinteinen palvelu siirtyy verkkoon. Yleensä uuden tietotekniikkapohjaisen kanavan käytöstä annetaan etuisuuksia, kun taas vanhan tavan palvelumaksut kohoavat. Näin halutaan varmistaa uuden polun käyttö.

Myös media voi ottaa syrjäytymison-

”Yhteiskunnan näkökulmasta kaikilla pitäisi olla pääsy laadukkaisiin tieto-, asiointi- ja viestintäpalveluihin.”

gelmasta osan omaan piikkiinsä.

”Aggressiivisesti käyttöön tyrkytetyistä sähköisistä pankkipalveluista puhuttiin ja kirjoitettiin hyvänä asiana kaikkialla, mutta kirjastojen elegantti siirtyminen tietoyhteiskuntaan on jätetty lähes huomiotta. Siinä, millä tavalla nämä kaksi asiaa on tuotu ihmisten käyttöön, on eroa kuin yöllä ja päivällä”, Viherä muistuttaa.

Kerralla kuntoon

Syrjäytymistä tietoyhteiskunnasta voitaisiin ehkäistä ennen kaikkea asenne- ja muokkauksella sekä lähentämällä tekniikan tekijöitä ja käyttäjiä. Tulevaisuudessa tietokoneen käytön pitäisi olla yhtä helppoa kuin kynän ja paperin käytön.

”Tulevaisuudessa tämä asia täytyy olla esillä jo tietotekniikka-ammattilaisten koulutuksessa. Esteettömyyden, käytettävyyden ja erityisryhmien palvelemisen pitäisi olla opetusohjelmissa sisäänrakennettuna laatutekijänä”, Haglund sanoo.

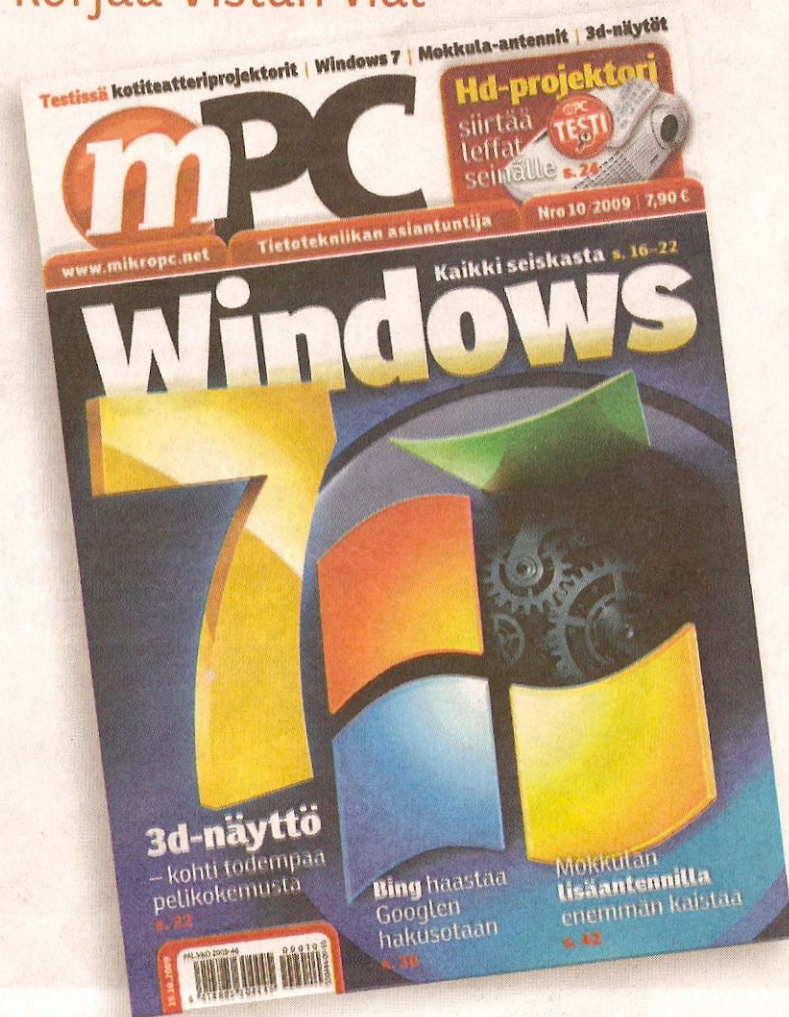
Jatkossa on myös entistä tarkemmin mietittävä, mikä paino esteettömyys ja käytettävyyssasioilla on tietotekniikan hankintapäätöksissä. Hankintapäätöksille on esteettömyyttäkin käsitteleviä kansainvälisiä suosituksia, mutta ne eivät ole jalkautuneet käytäntöön, jossa ne otettaisiin huomioon muun muassa tarjouksia kilpailutettaessa.

”Tätä kautta päästäisiin lähemmäksi Design for all -periaatteen jalkautumista. On edullisempaa tehdä kerralla kaikki kuntoon hyvillä laadustandardeilla ja hyvillä ohjeistoilla eikä jälkikäteen paikat”, Haglund toteaa.

”Yhteiskunnassa pitäisi olla sosiaalisten innovaatioiden yksikkö, joka katsoisi asiaa muuten kuin rahan tekemisen näkökulmasta”, Viherä kiteyttää. ■

Windows 7 korjaa Vistan viat

www.mikropc.net

Hae uusin MikroPC lehtipisteistä tai tilaa 5 numeroa 19,50 euroa tilaa.mikropc.fi

(Tilaus jatkuu 6 kk:n laskutusvälein. Käytä kampanjatunnusta 602L108A)